

1

BO LINDE (1933—1970) ***Den ängen där du kysste mig** (1955)

Viola Renvall

*Manus***Äppelträd och päronträd** (1955)

Erik Blomberg

*Manus***ALGOT HAQUINIUS** (1886—1966) ****Gräset på skäret**

Karl Asplund

*Nordiska Musikförlaget***MAURICE KARKOFF** (1927) ***Skogssjön**, ur Sångar op. 4a (1951)

Edith Södergran

*Nordiska Musikförlaget***Skatan sitter på kyrkotorn**,

ur Sex visor op. 11 (1954)

Olof von Dalin

*Gehrmans Musikförlag***GÖSTA NYSTROEM** (1890—1966) ****Midsommardrömmen**, ur I ljusningen

Harry Martinson

*Nordiska Musikförlaget***JOSEF ERIKSSON** (1872—1957) ***Vandrarelängtan**,

ur Sångar om sol och sommar, op. 49

Evelyn Lindström

*Lundequistska bokhandeln, Uppsala***Den ljusa nattens ljusa fågeldrillar**,

ur Visor, op. 44 (1926)

Erik Blomberg

*Lundequistska bokhandeln, Uppsala***ESKIL HEMBERG** (1938) **

Svit ur Gräsen i Thule (1968)

Harry Martinson

Vintertorg**Ludvigs faster****Hambo***Manus*

2

LARS-ERIK LARSSON (1908) **

Ur Nio sånger, op. 35

Hjalmar Gullberg

Serenad**Långt bortom detta****Kyssande vind***Gehrmans Musikförlag***LACI BOLDEMAN** (1921—1969) *

Drei Walzer, op. 9 (1951)

Hermann Hesse

Wanderschaft**Liebeslied****Bitte***Nordiska Musikförlaget***MOSES PERGAMENT** (1893) ****Sera** (Sul palmo della mano) (1967)

Don Piero Gilardi

*Edition Suecia***LENNART HEDWALL** (1932) ***Blått och luftigt**, ur Sommar (1954)

Gunnar Björling

Nu samlar Gud, ur Sommar (1955)

Bengt Anderberg

Kväll i juli, ur Sommar (1953)

Åke Nordin

*Manus***TURE RANGSTRÖM** (1884—1947) ****Tristans död**, ur Trots allt (1935)

Bo Bergman

Edition Suecia

Svenska Romanser

Margot Rödin***Arnold Östman**, piano**Claes-Håkan Ahnsjö** ****Thomas Schuback**, piano

Det har åtskilliga gånger framhållits att romanskonsten bildar en kungslinje i svensk musik. Att genren blivit så omhuldad i ett internationellt sett musikaliskt "randland" som Sverige har säkerligen sina särskilda orsaker, bl. a. avsaknaden av en inhemsk tradition inom de tyngre musikformerna som t. ex. symfoniken eller musikdramatiken. Här fanns länge bara en operascen med landets enda professionella orkester, men sångintresset kunde hållas levande med enklare medel och blomstrade inte minst i hemmen. Den begynnande romantiken gav oss den första "klassiska" generationen sångtonsättare med bl. a. Geijer, Almqvist, Lindblad och Josephson men redan tidigare hade solosången varit en naturlig uttrycksform för musikalisk meditation eller tankelyrik i exempelvis Gustaf Dübens förtoningar av Samuel Columbus' "Odae Sveticae" (1774) och Henrik Philip Johnsens tonsättningar av ofta humoristiska lärodikter i "24 Oden" (1754). Det senare 1700-talet tycks ha föredragit dryckes- eller sällskapsvisan (Bellman!), men de många årgångarna "Musikaliskt tidsfördrif" (1789—1835) och "Skaldestycken satte i musik" (1794—1823) innehåller många sånger värda beteckningen romanser.

Med romantikerna blir romansen en musikens motsvarighet till litteraturens centrallyrik, och den innebörden har genren behållit intill dessa yttersta dagar då visserligen andra, annorlunda och större former kanske frestar tonsättaren mera. Nästan ingen ger dem dock större tillfälle att, med stöd av den utvalda dikten, uttrycka sina innersta tankar och känslor; i en romans kommer man också människan bakom verket sällsynt nära. Säkert är det denna kontaktmöjlighet, som lockat så många svenska tonsättare. Genren rymmer emellertid genom sin skenbara anspråklöshet en viss fara. Denna demonstreras väl tydligast i den stora mängden av "salongs-gods" från 1800-talets slut, då de hantverksmässiga kraven ställdes tämligen lågt och man rent av kom att hamna i ett slags dilletantism, som undantagen — namn som Norman, Söderman eller Hallström — snarast bekräftar.

Med Emil Sjögrens lysande insats återställdes den kostnärliga balansen, och sekelskiftet innebar en ny blomstringsperiod med bl. a. Peterson-Berger, Stenhammar, Alfvén och senare Rangström. Med dem som impulsgivare får vi sedan inom varje 1900-talsgeneration en rad framstående romanstonsättare, som på skilda sätt berikar och förnyar art och stil. Utöver de i denna skivutgåva medtagna må erinras om Bror Beckman, Ruben Liljefors, Ivar Widéen, Natanael Berg, Sigurd von Koch, Adolf Wiklund, Harald Fryklöf, Gustaf Nordqvist, Knut Håkansson, Jo-

sef Jonsson, William Seymer, Hilding Rosenberg, John Fernström, Gustaf Paulsson, Hilding Hallnäs, Carl-Olof Anderberg, Sven-Erik Bäck, Ingvar Lidholm och Sven-Erik Johanson.

För de mer experimentellt inriktade tonsättarna ställer vokallyriken ofta mycket speciella krav, eftersom de söker sig nya vägar både melodiskt och harmoniskt. Men om också den yttre ramen ibland blivit mer komplicerad har romansen kunnat bibehålla sin aktualitet mycket tack vare att den oftast sysslar med tidlösa ting och mänskliga relationer. Redan i samspelet mellan tonsättare, artister och lyssnare ligger en sällsynt fascination. Här kan man verkligen tala om budskap från hjärta till hjärta. Man har ofta beskylld romanskonsten för exklusivitet men ingenting kan egentligen vara felaktigare. Romansen är i själva verket den mest livsnära och "människliga" musikgenren av alla, och även om tonsättaren måhända helst vill forma en "absolut" musik utan alla litterära band, så visar också ett begränsat urval som på denna skiva vilken uttrycksrikedom och känslobredd den svenska romanstraditionen äger. Lennart Hedwall

Margot Rödin, mezzosopran, är anställd vid Kungl. Teatern i Stockholm sedan 1962 där hon på senare tid sjungit roller som Ruggero i "Alcina" och Mrs. Herring i "Albert Herring". På Drottningholms slottsteater har hon framträtt i operor av Rossini, Cavalli och Händel. Hon är även verksam som konsert- och kyrkosångerska och har sjungit in ett flertal mycket uppmärksammade grammofonskivor.

Claes-Håkan Ahnsjö, tenor, debuterade på Kungl. Teatern 1969 som Tamino i "Trollflöjten" och har sedan framträtt företrädesvis i Mozart-repertoaren. Sjunger även oratorier och romanser. Har studerat för Erik Saedén, Aksel Schiötz och Gerald Moore. Gästspel i Wien och vid operorna i München (där han för övrigt är fast engagerad från och med sommaren 1973), och Stuttgart.

Arnold Östman är konstnärlig ledare för Vadstena-Akademien, en av initiativtagarna till operagruppen "Sångens makt" och har även varit verksam som librettist, ackompanjator och körledare.

Thomas Schuback har studerat för bl. a. Gun Åkerman, Gerald Moore och Erik Werba. Han är organist samt repetitör och dirigent på Kungl. Teatern.

Inspelningarna gjorda på Sveriges Radio, Studio 3, den 22 och 23 januari, den 5, 6 och 20 februari 1973.

Musiktekniker Olle Bolander

Omslagsbild Enar Merkel Rydberg

Layout Per Metérus

Producenter Håkan Elmquist, STIM och

Frank Hedman, Grammofon AB Electra